

Ustawa
z dnia 2009 r.
o zasadach finansowania nauki

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady finansowania nauki ze środków finansowych:

- 1) ustalanych na ten cel w budżecie państwa, ujmowanych w wyodrębnionej części budżetu;
- 2) pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa, będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw nauki, zwanego dalej „Ministrem”.

2. Środkami finansowymi, o których mowa w ust. 1, zwanymi dalej „środkami finansowymi na naukę”, dysponuje Minister.

3. Wydatki na naukę finansowane przez Ministra ustala się w ustawie budżetowej w wysokości zapewniającej dojsie Polski do poziomu wydatków wynikających ze Strategii Lizbońskiej¹.

---

¹ Podstawowa rola badań została uznana przez Radę Europejską na posiedzeniu w Lizbonie w dniach 23 - 24 marca 2000 r., gdzie wyznaczono nowy cel strategiczny na kolejną dekadę: przekształcenie Unii Europejskiej w najbardziej konkurencyjną i dynamiczną, opartą na wiedzy gospodarkę na świecie, zdolną do zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego, stworzenia liczniejszych i lepszych miejsc pracy oraz zapewnienia większej spójności społecznej. Trójkąt wiedzy, który tworzą edukacja, badania oraz innowacje, jest niezbędny do osiągnięcia tego celu; będzie się do niego dążyć poprzez pełną mobilizację we Wspólnocie i wzmocnienie koniecznego potencjału badawczego i innowacyjnego. Siódmy program ramowy jest podstawowym instrumentem Wspólnoty do osiągnięcia tego celu, uzupełniającym wysiłki państw członkowskich i europejskiego przemysłu.

Zgodnie ze strategią lizbońską, Rada Europejska w na posiedzeniu w Barcelonie w dniach 15-16 marca 2002 r. uzgodniła, że wydatki ogółem na badania i rozwój technologiczny ("BRT") i innowacje w Unii powinny zostać zwiększone, tak aby do 2010 roku zbliżyć się do 3 % PKB, z czego dwie trzecie mają pochodzić z sektora prywatnego.

4. Środki finansowe na naukę, o których mowa w ust. 1 pkt 2, są gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym, prowadzonym na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) finansowanie - finansowanie w całości lub w części realizacji zadań określonych w ustawie;
- 2) badania naukowe:
  - a) badania podstawowe – oryginalne prace teoretyczne lub eksperymentalne podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy naukowej bez konieczności bezpośredniego zastosowania w praktyce;
  - b) badania stosowane – prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowania w praktyce;
  - c) badania przemysłowe - – użytkarne badania stosowane służące poszerzeniu wiedzy oraz zdobyciu umiejętności, podejmowane celem opracowania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do praktyki przemysłowej; badania te obejmują tworzenie elementów składowych systemów złożonych, szczególnie do oceny przydatności technologii rodzajowych, z wyjątkiem prototypów objętych zakresem prac rozwojowych;
- 3) prace rozwojowe – systematyczne prace opierające się na aktualnym stanie wiedzy i doświadczeniach praktycznych, mające na celu wytworzenie nowych materiałów, produktów lub urządzeń, inicjowanie nowych lub znaczące udoskonalenie już istniejących procesów, systemów i usług;
- 4) działalność badawczo-rozwojowa – działalność twórcza obejmująca badania naukowe i prace rozwojowe podejmowane w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, oraz wykorzystanie tych zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań;
- 5) działalność statutowa – realizację określonych w statucie jednostki naukowej zadań związanych z prowadzonymi przez nią w sposób ciągły badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi;

- 6) audyt jednostki naukowej – kompleksową ocenę jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostki naukowej, przeprowadzoną przez niezależne zespoły audytorów, o których mowa w art. 29 ust. 6 pkt 7, w celu oceny poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich efektów w odniesieniu do standardów międzynarodowych, a także w celu oceny znaczenia działalności jednostki naukowej dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej;
- 7) akredytacja jednostki naukowej – przyznanie jednostce naukowej jednej z trzech kategorii, na podstawie wyników oceny działalności naukowej przeprowadzonej w formie audytu jednostki naukowej: A – poziom wiodący w skali kraju, B – poziom akceptowalny z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, C – poziom niezadawalający;
- 8) działalność upowszechniającą naukę - realizację zadań wspierających rozwój polskiej nauki poprzez upowszechnianie, promocję i popularyzację nauki, służących wdrożeniu wyników badań naukowych, stymulowaniu innowacyjności gospodarki, nieobejmujących prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 9) jednostki naukowe – następujące jednostki organizacyjne:
  - a) podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni;
  - b) jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, o których mowa w ustawie z dnia ..... o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. ....);
  - c) instytuty badawcze, o których mowa w ustawie z dnia ..... o instytutach badawczych (Dz. U. ....);
  - d) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów;
  - e) Polską Akademię Umiejętności;
  - f) inne jednostki organizacyjne, niewymienione w lit. a-e, posiadające osobowość prawną i siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej oraz kategorię, o której mowa w pkt 7, w tym przedsiębiorcy posiadający status centrum badawczo – rozwojowego nadawany na podstawie ustawy z dnia 30 maja

2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz.U. Nr 116, poz. 730);

- prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe;

- 10) uczelnia – szkoła wyższa w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365);
- 11) podmiot działający na rzecz nauki – podmiot wykonujący zadania z zakresu upowszechniania, promocji i popularyzacji działalności badawczej, nie otrzymujący dotacji na działalność statutową ze środków finansowych na naukę;
- 12) konsorcjum naukowo-przemysłowe – grupę jednostek organizacyjnych, w skład której wchodzi co najmniej jedna jednostka naukowa oraz co najmniej jeden przedsiębiorca, podejmujących na podstawie umowy wspólne przedsięwzięcie obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 13) projekt badawczy – przedsięwzięcie mające na celu wykonanie w określonym czasie badań podstawowych o tematyce określonej przez wnioskodawcę, realizowane na podstawie umowy o finansowanie projektu;
- 14) projekt rozwojowy – przedsięwzięcie mające na celu wykonanie w ustalonym okresie i na określonych warunkach badań naukowych i/lub prac rozwojowych stanowiących podstawę do zastosowań praktycznych;
- 15) duża infrastruktura badawcza – aparatura naukowo-badawcza o wartości wyższej niż określona w art. 7 ust. 2;
- 16) specjalne urządzenie badawcze - unikatowe urządzenie lub miejsce pracy badawczej o ogólnokrajowym lub regionalnym znaczeniu, którego koszty utrzymania stanowią znaczną część kosztów utrzymania bazy badawczej jednostki;
- 17) osoba rozpoczynająca karierę naukową – osoba nieposiadająca stopnia naukowego doktora lub osoba, która uzyskała stopień naukowy doktora nie wcześniej niż 5 lat przed rokiem występowania z wnioskiem o przyznanie środków finansowych na badania naukowe lub prace rozwojowe;
- 18) nauka i badania naukowe - także odpowiednio sztukę i twórczość artystyczną oraz działalność naukową w tym zakresie;

- 19) tytuł naukowy profesora i stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego - także odpowiednio tytuł naukowy profesora sztuki i stopień doktora lub doktora habilitowanego sztuki;
- 20) Centrum Rozwoju – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- 21) Centrum Nauki – Narodowe Centrum Nauki.

Rozdział 2

Strumienie finansowe

Art. 3. Finansowanie nauki obejmuje finansowanie działań na rzecz realizacji polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, a w szczególności badań naukowych, prac rozwojowych i realizacji innych zadań szczególnie ważnych dla postępu cywilizacyjnego.

Art. 4. 1. Środki finansowe na naukę mogą być przeznaczone na :

- 1) strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych oraz inne zadania finansowane przez Centrum Rozwoju określone w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr ..., poz. ...);
- 2) badania podstawowe i inne zadania finansowane przez Centrum Nauki określone w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr ..., poz. ...);
- 3) działalność statutową jednostek naukowych, w tym na dotację bazową oraz dotację na utrzymanie specjalnego urzędnika badawczego, o których mowa w art. 6 ust 1;
- 4) inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej, o których mowa w art. 7 ust. 1 oraz na inwestycje budowlane służące badaniom naukowym lub pracom rozwojowym, o których mowa w art. 8 ust. 1.
- 5) współpracę naukową z zagranicą, o której mowa w art. 9 ust. 1;
- 6) zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz ze środków Mechanizmów Finansowych, o których mowa w art. 10;
- 7) działalność upowszechniająca naukę, o której mowa w art. 11 ust. 1;
- 8) programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez Ministra, o których mowa w art. 12;

- 9) nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne oraz stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2;
- 10) finansowanie działalności organów opiniodawczych i doradczych Ministra, recenzentów i ekspertów oraz działalności kontrolnej, o którym mowa w art. 14.

2. Środki finansowe na zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4 są przyznawane w formie dotacji.

3. Wysokość środków finansowych na naukę przeznaczonych na cele określone w ust. 1 Minister ustala w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5.

4. Na zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przeznaczają się nie mniej niż 10% środków ustalonych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę, z tym że:

- 1) wysokość środków finansowych zależy od wysokości efektów uzyskanych w wyniku przekształceń jednostek naukowych sektora nauki;
- 2) przy ustalaniu wysokości środków finansowych uwzględnia się także stopień zaangażowania podmiotów gospodarczych w realizację badań naukowych i prac rozwojowych finansowanych przez Centrum Rozwoju;

5. Zasady i sposób uwzględniania czynnika, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, do ustalania wysokości środków finansowych określa Rada Nauki, o której mowa w art. 25 pkt 2.

6. Na zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przeznaczają się nie mniej niż 10% środków ustalonych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę, z tym że wysokość tych środków finansowych zależy od wysokości efektów uzyskanych w wyniku przekształceń jednostek naukowych sektora nauki.

Art. 5. Na realizację zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 3 - 8 środki finansowe na naukę mogą być przyznane przez Ministra:

- 1) jednostkom naukowym określonym w art. 2 pkt 9 na realizację zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 - 6 i 8;

- 2) uczelniom – na rozwój infrastruktury informatycznej nauki, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2;
- 3) Polskiej Akademii Nauk na zadania określone w art. 4 ust. 1 pkt 7;
- 4) podmiotom działającym na rzecz nauki na realizację zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 5, 7 i 8;
- 5) innym jednostkom organizacyjnym posiadającym osobowość prawną i siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, nie będącymi jednostkami naukowymi, na realizację zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 6.

Rozdział 3

Zasady finansowania nauki

Art. 6. 1. Finansowanie działalności statutowej jednostek naukowych obejmuje:

- 1) utrzymanie bazy badawczej jednostki naukowej, w tym:
  - a) utrzymanie infrastruktury badawczej, w tym bibliotek;
  - b) utrzymanie niezbędnej kadry naukowej i inżynieryjno-technicznej, z zastrzeżeniem ust. 2;
  - c) działania niezbędne dla rozwoju nowych specjalności naukowych, rozwoju kadry naukowej i oraz podniesienia potencjału badawczego jednostki naukowej;
  - d) zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji zadań, o których mowa w lit. c, nie stanowiącej dużej infrastruktury badawczej, o której mowa w art. 7 ust. 2;
  - e) współpracę naukową krajową i zagraniczną niezbędną do realizacji zadań, o których mowa w lit. c;
  - f) działalność jednostki naukowej w zakresie upowszechniania nauki, dotyczącej zadań określonych w art. 11 ust. 1;
- 2) utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego w jednostce naukowej.

2. W przypadku uczelni w kosztach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i b, nie uwzględnia się kosztów utrzymania bazy badawczej związanej z działalnością dydaktyczną oraz kosztów utrzymania pracowników zajmujących się działalnością dydaktyczną.

3. Wysokość dotacji na utrzymanie bazy badawczej jednostki naukowej zależy od kategorii jednostki naukowej, przyznanej przez Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych, o którym mowa w art. 25 pkt 1, zwany dalej „Komitetem”.

4. Wniosek o finansowanie działalności statutowej wymaga zaopiniowania przez:

- 1) rektora uczelni w odniesieniu do podstawowych jednostek organizacyjnych tej uczelni;
- 2) Prezesa Polskiej Akademii Nauk w odniesieniu do jednostki naukowej Polskiej Akademii Nauk;
- 3) ministra sprawującego nadzór nad instytutem badawczym.

5. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie działalności statutowej są przekazywane w formie dotacji podmiotowej..

6. Dotacja na działalność statutową nie jest przyznawana jednostkom naukowym, którym została przyznana kategoria C.

7. Środki finansowe z dotacji podmiotowej niewykorzystane w danym roku kalendarzowym mogą pozostać w jednostce naukowej na rok następny, z przeznaczeniem na cel, na jaki zostały przyznane.

8. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia zasady przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) szczegółowe kryteria, tryb oraz sposób określania wysokości dotacji bazowej dla jednostek posiadających kategorię A lub B;
- 2) szczegółowe kryteria, tryb oraz sposób oceny wniosków o przyznanie dotacji na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego dla jednostek posiadających kategorię A lub B;
- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych;
- 4) wzory wniosków o przyznanie dotacji, raportów zawierających informacje o zrealizowanych zadaniach i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie zadań przewidzianych do finansowania dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności

jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

Art. 7. 1. Finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej służącej potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych obejmuje finansowanie kosztów:

- 1) zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, o której mowa w ust. 2;
- 2) rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki;
- 3) udziału w przedsięwzięciu inwestycyjnym w zakresie dużej infrastruktury badawczej, podejmowanym na podstawie umowy międzynarodowej;
- 4) inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej, współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

2. Wysokość kosztów pokrywanych ze środków finansowych na naukę w przypadku inwestycji w zakresie aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dla pojedynczej aparatury nie może być mniejsza niż:

- 1) 150 000 zł w przypadku aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych;
- 2) 500 000 zł w przypadku aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych z zakresu nauk ścisłych i technicznych oraz nauk o życiu i nauk o Ziemi.

3. Kwoty, o których mowa w ust. 2, ulegają corocznie waloryzacji o wartość średniorocznego wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

4. Koszty zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej zaliczanej do środków trwałych zgodnie z odrębnymi przepisami, mogą być wliczane do kosztów realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1 - 3 i pkt 5 - 8, jeżeli jej jednostkowa wartość nie przekracza kwot określonych w ust. 2.

5. Wniosek o finansowanie inwestycji współfinansowanej z innej części budżetu państwa, wymaga zaopiniowania przez dysponenta tej części.

6. W przypadku gdy inwestycja będzie wykorzystywana do realizacji zadań innych niż badania naukowe i prace rozwojowe, ze środków finansowych na naukę finansowana jest jedynie ta część kosztów inwestycji, która służy potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych.

7. Przy ocenie wniosków o finansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 uwzględniane są w szczególności następujące kryteria:

- 1) planowany wpływ inwestycji na rozwój badań naukowych i prac rozwojowych;
- 2) planowany zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych i prac rozwojowych, w tym przez inne jednostki naukowe;
- 3) zakres dostępności podobnej aparatury w kraju;
- 4) kategorii jednostki naukowej przyznanej w wyniku oceny działalności jednostki przeprowadzonej przez Komitet;
- 5) wysokość środków finansowych uzyskanych przez jednostkę wnioskującą na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych z innych źródeł, w tym z Centrum Nauki, Centrum Rozwoju oraz ze środków pozabudżetowych, w okresie ostatnich 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku;
- 6) zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, w tym kosztów bieżących i serwisowych.

8. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych są przekazywane jednostce naukowej, uczelni lub jednostce naukowej reprezentującej konsorcjum naukowo-przemysłowe, w formie dotacji celowej.

9. Środki finansowe z dotacji celowej niewykorzystane w danym roku kalendarzowym mogą pozostać w jednostce naukowej na rok następny, z przeznaczeniem na cel, na jaki zostały przyznane.

10. Minister określi, w drodze rozporządzenia zasady przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) szczegółowe kryteria i tryb przyznawania środków finansowych na inwestycje określone w ust.1;
- 2) sposób oceny realizacji inwestycji oraz sposób rozliczania przyznanych środków finansowych;
- 3) wzory wniosków o finansowanie inwestycji , raportów zawierających informacje o realizacji inwestycji i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów
– mając na uwadze znaczenie przewidzianych do finansowania inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

Art. 8. 1. Finansowanie inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych obejmuje finansowanie kosztów:

- 1) budowy nowych obiektów;
- 2) modernizacji obiektów budowlanych lub zakupu nieruchomości;
- 3) udziału w przedsięwzięciu inwestycyjnym budowlanym podejmowanym na podstawie umowy międzynarodowej;
- 4) inwestycji budowlanych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

2. Wniosek o finansowanie inwestycji budowlanej współfinansowanej z innej części budżetu państwa, wymaga zaopiniowania przez dysponenta tej części.

3. W przypadku gdy inwestycja budowlana będzie wykorzystywana do realizacji zadań innych niż badania naukowe i prace-rozwojowe, ze środków finansowych na naukę finansowana będzie jedynie ta część kosztów inwestycji, która służy potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych.

4. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych są przekazywane jednostce naukowej, lub uczelni, lub jednostce naukowej reprezentującej konsorcjum naukowo-przemysłowe, w formie dotacji celowej.

5. Środki finansowe z dotacji celowej niewykorzystane w danym roku kalendarzowym mogą pozostać w jednostce naukowej na rok następny, z przeznaczeniem na cel, na jaki zostały przyznane.

6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia zasady przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) szczegółowe kryteria i tryb przyznawania środków finansowych na inwestycje budowlane określone w ust.1
- 2) sposób oceny realizacji inwestycji budowlanych oraz sposób rozliczania przyznanych środków finansowych; ,
- 3) wzory wniosków o finansowanie inwestycji budowlanych, raportów zawierających informacje o realizacji inwestycji i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie przewidzianych do finansowania inwestycji budowlanych dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

Art. 9. 1. Finansowanie współpracy naukowej z zagranicą obejmuje:

- 1) projekty międzynarodowe współfinansowane – projekty realizowane we współpracy z partnerem zagranicznym, obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność upowszechniającą naukę, realizowane w ramach międzynarodowych programów, inicjatyw lub przedsięwzięć badawczych, współfinansowane z zagranicznych środków finansowych niepodlegających zwrotowi;
- 2) projekty międzynarodowe niewspółfinansowane – projekty realizowane we współpracy z partnerem zagranicznym, obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe realizowane:
  - a) w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych, w tym konkursów ogłaszanych we współpracy dwu- lub wielostronnej;

b) przy wykorzystaniu przez polskie zespoły badawcze dużych międzynarodowych urzędzeń badawczych;

– niepodlegające współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych;

3) działania wspomagające uczestnictwo jednostek naukowych i innych podmiotów w programach, inicjatywach lub przedsięwzięciach badawczych, o których mowa w pkt 1;

4) opłacanie składek na rzecz instytucji lub organizacji międzynarodowych, wynikających z zawartych umów międzynarodowych, z wyłączeniem składek od osób fizycznych;

5) wniesienie wkładu krajowego na rzecz wspólnego międzynarodowego programu lub przedsięwzięcia, w ramach którego finansowane są badania naukowe i prace rozwojowe.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia zasady przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1 pkt 1 - 3, w tym:

1) szczegółowe kryteria i tryb oceny wniosków dotyczących finansowania zadań określonych w ust. 1 pkt 1 – 3 i składek, o których mowa w ust. 1 pkt 4, z uwzględnieniem art. 15 ust. 2;

2) sposób oceny realizacji finansowanych zadań;

3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych;

4) wzory wniosków o finansowanie współpracy naukowej z zagranicą, raportów zawierających informacje o realizacji finansowanych zadań wraz z rozliczeniem finansowym poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie finansowania współpracy naukowej z zagranicą dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia aktywności jednostek naukowych na arenie międzynarodowej, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej lub innego uprawnionego podmiotu, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

3. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy;
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą;
- 3) sposób kumulowania pomocy;
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach odrębnych.

4. Środki finansowe przyznane na finansowanie zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 1 -3, niewykorzystane w danym roku kalendarzowym, mogą być wydatkowane w roku następnym, z przeznaczeniem na cel, na jaki zostały przyznane.

Art. 10. Współfinansowanie zadań realizowanych i finansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub z Mechanizmów Finansowych, w tym projektów badawczych i rozwojowych, odbywa się na podstawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych określonych w przepisach dotyczących Programów Operacyjnych.

Art. 11. 1. Finansowanie działalności upowszechniającej naukę obejmuje:

- 1) sporządzanie ekspertyz, opinii i ocen naukowych;
- 2) tworzenie, przetwarzanie, udostępnianie i upowszechnianie informacji naukowych i naukowo-technicznych;
- 3) upowszechnianie, promowanie i popularyzowanie osiągnięć naukowych lub naukowo-technicznych;
- 4) promowanie przedsięwzięć innowacyjnych wykorzystujących wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 5) podejmowanie innych działań szczególnie ważnych dla rozwoju nauki.

2. Środki finansowe przeznaczone na finansowanie działalności upowszechniającej naukę są przyznawane:

- 1) Polskiej Akademii Nauk – na zadania, o których mowa w ust. 1;
- 2) podmiotom działającym na rzecz nauki – na realizację zadań, o których mowa w ust. 1.

3. Potrzeby własne Ministra dotyczące zadań, o których mowa w ust. 1 są finansowane ze środków finansowych wyodrębnionych w planie finansowym, o którym mowa w art. 4 ust. 3. Do finansowania zadań wynikających z potrzeb własnych Ministra nie stosuje się przepisu art. 15 ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania środków finansowych podmiotom, o których mowa w ust. 2, na cele określone w ust. 1 oraz rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym:

- 1) szczegółowe kryteria i tryb oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania;
- 2) sposób oceny realizacji finansowanych zadań oraz rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych;
- 3) wzory wniosków o finansowanie zadań z zakresu działalności upowszechniającej naukę, raportów z realizacji zadań i innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie zadań przewidzianych do finansowania dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę i znaczenie upowszechniania informacji o roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

Art. 12. 1. Finansowanie programów lub przedsięwzięć ustanawianych przez Ministra obejmuje działania dotyczące:

- 1) rozwoju współpracy pomiędzy sferą nauki i gospodarki, w tym:
  - a) tworzenia warunków do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz przyczyniających się do wzrostu innowacyjności gospodarki w efekcie działalności badawczej jednostek naukowych;
  - b) wspieranie uzyskiwania praw do ochrony własności przemysłowej.
- 2) wspomaganie restrukturyzacji jednostek naukowych przeprowadzanej przez organy administracji rządowej sprawujące nadzór nad tymi jednostkami lub przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk;

- 3) intensyfikacji współpracy naukowej z zagranicą oraz zwiększania mobilności naukowców, w tym wspierania udziału polskich naukowców w projektach realizowanych w zagranicznych ośrodkach naukowych;
- 4) tworzenia warunków do zatrudniania wybitnych uczonych w jednostkach naukowych w celu zwiększenia potencjału kadrowego w wybranych dziedzinach nauki;
- 6) tworzenia warunków do rozwoju kadr naukowych, w szczególności osób rozpoczynających karierę naukową, w tym przez przyznawanie stypendiów naukowych;
- 8) realizacji innych, określonych przez Ministra zadań wynikających z polityki naukowej i naukowo-technicznej państwa, w tym specjalnych programów badawczych.

2. W ramach programów i przedsięwzięć określanych przez Ministra mogą być także finansowane projekty służące zapewnieniu krajowego wkładu publicznego do badań naukowych finansowanych w ramach regionalnych programów operacyjnych przez samorządy województwa.

3. Minister ustanawia i ogłasza programy i przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1 i 3 określając:

- 1) kryteria i tryb oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do realizacji;
- 2) tryb przyznawania i przekazywania środków finansowych na realizację zadań przewidzianych do realizacji;
- 3) sposób oceny realizacji finansowanych zadań;
- 4) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych;
- 5) warunki udzielania pomocy, z uwzględnieniem warunków dopuszczalności pomocy publicznej określonych w prawie wspólnotowym – jeżeli program lub przedsięwzięcie przewiduje udzielanie pomocy publicznej

- mając na uwadze potrzebę zapewnienia efektywnej realizacji zadań przewidzianych do finansowania oraz przejrzystość postępowania dotyczącego wyboru jednostek organizacyjnych mających wykonywać zadania.

5. Minister może ustanowić program finansowania badań naukowych dla 10 najwyżej ocenionych w konkursie projektów, zgłoszonych przez obywateli polskich, które nie uzyskały finansowania ze środków Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (Dz. U. EU. L. z 2007 r. Nr 59, poz. 14²)

6. Minister może ustanowić specjalny program finansowania wiodących jednostek naukowych, wyłonionych przez Komitet.

7. Minister może przyznać środki finansowe na organizowanie i finansowanie ustanowionego przez Ministra programu lub przedsięwzięcia podmiotowi działającemu na rzecz rozwoju nauki.

8. Podmiot działający na rzecz rozwoju nauki, któremu przynajmniej się środki na organizowanie i finansowanie ustanowionego przez Ministra programu lub przedsięwzięcia, jest wybierany w drodze konkursu.

9. Ogłoszenie o konkursie zamieszcza się w co najmniej jednym tygodniku i trzech dziennikach o zasięgu ogólnopolskim oraz na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej i udostępnia w siedzibie Ministra. Termin składania wniosków określony w ogłoszeniu nie może być krótszy niż 1 miesiąc od daty opublikowania ogłoszenia o konkursie.

10. W ogłoszeniu o konkursie Minister określa w szczególności tryb przeprowadzenia konkursu, wymagania jakie muszą spełniać podmioty działające na rzecz nauki przystępujące do konkursu, sposób i kryteria oceny wniosków o przyznanie środków finansowych.

11. Środki finansowe przeznaczone na organizowanie i finansowanie ustanowionego przez Ministra programu lub przedsięwzięcia są przekazywane właściwemu podmiotowi działającemu na rzecz rozwoju nauki wybranemu w trybie określonym w ust. 5, na podstawie umowy zgodnej z warunkami określonymi w art. 131 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.).

Art. 13. 1. Minister przyznaje corocznie, na podstawie złożonych wniosków, nie więcej niż 3 nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne. Wysokość nagrody nie może przekroczyć piętnastokrotnej minimalnej miesięcznej stawki

---

² Decyzja Komisji Europejskiej dnia 2 lutego 2007 r. ustanawiająca Europejską Radę ds. Badań Naukowych została opublikowana w Dz. U. EU. L. r. Nr 59, poz. 14.

wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

2. Minister przyznaje corocznie, na podstawie złożonych wniosków, stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców, którzy nie ukończyli 35 roku życia, zatrudnionych w jednostkach naukowych. Stypendia przyznaje się na okres nie dłuższy niż 3 lata, w wysokości miesięcznej nieprzekraczającej minimalnej miesięcznej stawki wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

3. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, zasady przyznawania nagród za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne oraz stypendiów naukowych dla wybitnych młodych naukowców, w tym:

- 1) kryteria i tryb oceny wniosków o przyznanie nagrody;
- 2) kryteria i tryb oceny wniosków o przyznanie stypendium naukowego;
- 3) wzór wniosku o przyznanie nagrody i wzór wniosku o przyznanie stypendium naukowego;
- 4) sposób rozliczania środków finansowych przyznanych na stypendia naukowe, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych

– mając na uwadze realizację celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa oraz potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju.

Art. 14. 1. Finansowanie działalności organów opiniodawczych i doradczych Ministra, recenzentów i ekspertów oraz działalności kontrolnej obejmuje koszty:

- 1) działalności Komitetu Akredytacyjnego Jednostek Naukowych, w tym prowadzonych przez niego prac opiniodawczych i doradczych;
- 2) działalności Rady Nauki, o której mowa w art. 25 pkt 2 zwanej dalej „Radą”, w tym prowadzonych przez nią prac opiniodawczych i doradczych;
- 3) działalności zespołów powoływanych przez Ministra na podstawie art. 30 ust. 5 oraz art. 35 ust. 1-3;
- 4) sporządzania recenzji, ekspertyz, ocen i opinii dotyczących przyznawania i rozliczania środków finansowych, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3-9;

5) przeprowadzania kontroli merytorycznej i finansowej dotyczącej realizacji

zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1;

2. Minister, w sytuacjach szczególnych dotyczących przyznania środków finansowych, trudnych do rozstrzygnięcia, może zasięgnąć opinii wyspecjalizowanych instytucji lub ekspertów, w tym zagranicznych, w celu sporządzenia rzetelnej, merytorycznej ekspertyzy.

3. Z wykonywania recenzji, opinii lub ekspertyzy wyłączona jest osoba, która jest stroną w sprawie albo pozostaje ze stroną w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jej prawa lub obowiązki..

4. Członkom Komitetu, członkom Rady oraz członkom zespołów powoływanych przez Ministra na podstawie art. 30 ust. 5 i art. 35 ust.1 – 3, a także recenzentom i ekspertom, w tym ekspertom przeprowadzającym kontrole merytoryczne i finansowe dotyczące realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 , przysługuje wynagrodzenie.

5. Minister właściwy do spraw nauki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia przysługującego osobom, o których mowa w ust. 2, uwzględniając w szczególności kwalifikacje poszczególnych osób, pełnione funkcje, zakres realizowanych zadań oraz za udział w posiedzeniach, z tym że wysokość wynagrodzenia nie może przekraczać minimalnej miesięcznej stawki wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

6. Zamiejscowym osobom, o których mowa w ust. 4, przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾).

Art. 15. 1. Minister przyznaje środki finansowe na zadania określone w art. 4 ust. 1 pkt 3-5 oraz pkt 7-8, w drodze decyzji, na podstawie wniosków złożonych przez uprawnione

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239 i Nr 181, poz. 1288.

podmioty, po zasięgnięciu opinii właściwego organu opiniodawczo-doradczego, o którym mowa w art. 25 lub zespołu, o którym mowa w art. 35 ust 1-3.

2. Zasięgnięcie opinii właściwego organu opiniodawczo-doradczego lub zespołu nie jest wymagane w przypadku decyzji o finansowaniu projektów, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i 2, ocenionych pozytywnie przez gremium międzynarodowe.

3. Przekazanie środków finansowych na opłacenie składek, o których mowa w art. 9 ust.1 pkt 4, i wkładu krajowego, o którym mowa w art.9 pkt 5, bezpośrednio przez Ministra, nie wymaga decyzji Ministra.

Art. 16. 1. Środki na finansowanie przez Centrum Rozwoju, zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1 są przekazywane w trybie określonym w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr ....., poz. ....).

2. Środki na finansowanie przez Centrum Nauki zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 2 są przekazywane w trybie określonym w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr ....., poz. ....).

Art. 17. 1. Strona niezadowolona z decyzji Ministra dotyczącej przyznania albo odmowy przyznania środków finansowych może zwrócić się do Ministra z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.³) dotyczące odwołań od decyzji.

2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy jest opiniowany przez powołanego eksperta lub grupę ekspertów.

3. Opinia dotycząca wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie może być sporządzana przez osobę, która uprzednio oceniała lub opiniowała wniosek o przyznanie środków finansowych, będący przedmiotem decyzji Ministra.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 nie wstrzymuje wykonania decyzji Ministra.

Art. 18. 1. Wnioski, recenzje, umowy i raporty z realizacji zadań finansowanych ze środków na naukę, o których mowa w art. 1 ust. 1 stanowią tajemnicę przedsiębiorstw w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

---

³ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153 poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 oraz z 2005 r. Nr 78, poz. 682, Nr 181, poz. 1524 i Nr 64, poz. 565.

2. Informacje o wynikach zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę podlegające ochronie na podstawie ust. 1 mogą być udostępniane wyłącznie przez jednostkę organizacyjną, w której zadania były realizowane.

Art. 19. Jednostki naukowe lub inne uprawnione podmioty otrzymujące środki finansowe na naukę są zobowiązane do:

- 1) uaktualniania danych administracyjnych oraz informacji o realizowanych zadaniach finansowanych lub współfinansowanych ze środków finansowych na naukę w zintegrowanym, krajowym systemie informacyjnym o nauce polskiej;
- 2) opracowania i stosowania wewnętrznych regulaminów:
  - a) korzystania z wyników pracy intelektualnej powstałych w jednostce naukowej lub innym uprawnionym podmiocie, w celu zapewnienia ochrony interesów twórców dóbr intelektualnych oraz interesów jednostki naukowej lub podmiotu;
  - b) przestrzegania zasad etyki i dobrej praktyki naukowej.

Art.20.1. Właścicielem praw autorskich powstałych w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków na naukę są jednostki naukowe lub inne uprawnione podmioty, z zachowaniem zasad określonych w wewnętrznych regulaminach, o których mowa w art. 19 pkt 2.

2. W przypadku dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku prac lub zadań finansowanych ze środków na naukę, prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje jednostce naukowej lub innemu podmiotowi, któremu przyznano środki finansowe na naukę, z zachowaniem zasad określonych w wewnętrznych regulaminach, o których mowa w art. 19 pkt 2, ustalonych na podstawie przepisów ustawy o prawie autorskim.

3. Za zgodą kierownika jednostki naukowej, której zostały przyznane środki finansowe, realizacja zadania obejmującego badania naukowe lub prace rozwojowe może być przeniesiona w inne miejsce realizacji.

4. Ewentualne spory dotyczące zmiany miejsca realizacji będą rozstrzygane w oparciu o ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.⁴).

Art. 21. 1. Minister w dzienniku urzędowym ogłasza komunikaty o:

- 1) ustanowionych programach i przedsięwzięciach;
- 2) przyznanych dotacjach ze środków finansowych na naukę.

2. Minister wydaje biuletyn, w którym zamieszcza informacje ważne dla nauki oraz informacje o działalności Ministra i organów opiniodawczo-doradczych, o których mowa w art. 25.

3. Minister zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej komunikaty dotyczące środków finansowych na naukę przyznanych w formie dotacji lub na podstawie umowy, zawierające:

- 1) nazwy jednostek naukowych lub innych jednostek organizacyjnych otrzymujących środki finansowe na naukę;
- 2) tytuły zadań, programów i przedsięwzięć oraz imię i nazwisko kierownika zadania;
- 3) przeznaczenie oraz wysokość środków finansowych proponowanych do przyznania w opinii organów opiniodawczo-doradczych, o których mowa w art. 25 i przyznanych przez Ministra.

Rozdział 4

Kontrola realizacji zadań finansowanych ze środków na naukę

---

⁴ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1692, Nr 172, poz. 1804 i Nr 281, poz. 2783, z 2005 r. Nr 48, poz. 462, Nr 157, poz. 1316 i Nr 172, poz. 1438, z 2006 r. Nr 133, poz. 935 i Nr 164, poz. 1166 oraz z 2007 r. Nr 80, poz. 538, Nr 82, poz. 557 i Nr 181, poz. 1287.

Art. 22. 1. Minister sprawuje kontrolę merytoryczną i finansową nad prawidłowością wydatkowania środków finansowych na naukę przekazywanych jednostkom naukowym i innym uprawnionym podmiotom na podstawie przepisów ustawy, obejmującą realizację badań naukowych, prac rozwojowych lub innych zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Kontrola wydatkowania środków przyznanych na realizację zadań, o których mowa w art. 10, finansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Mechanizmów Finansowych, odbywa się na zgodnie z zasadami wdrażania funduszy strukturalnych i Mechanizmów Finansowych.

3. Minister sprawuje kontrolę z punktu widzenia legalności, celowości, gospodarności, rzetelności i zgodności z zasadami dobrej praktyki i etyki naukowej wydatkowania środków finansowych na naukę.

4. Kontrola jest przeprowadzana na podstawie raportów, sprawozdań i innych dokumentów źródłowych albo bezpośrednio w siedzibie jednostki naukowej lub innego podmiotu przez wyznaczony przez Ministra zespół kontrolujący.

5. Zespół kontrolujący przeprowadza kontrolę na podstawie postanowienia Ministra oraz pisemnego, imiennego upoważnienia, zawierającego wskazanie kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu oraz przedmiotu, zakresu, terminu rozpoczęcia i zakończenia kontroli. Członkowie zespołu kontrolującego przed przystąpieniem do kontroli są obowiązani do okazania dokumentu tożsamości.

6. Kontrolowana jednostka naukowa lub inny podmiot ma obowiązek udostępnić na żądanie zespołu kontrolującego wszelkie dokumenty i materiały niezbędne do przeprowadzenia kontroli.

7. Zespół kontrolujący ma prawo do:

- 1) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, z zachowaniem przepisów o ochronie tajemnic ustawowo chronionych;
- 2) żądania od pracowników ustnych i pisemnych wyjaśnień;
- 3) zabezpieczenia dowodów.

8. Minister sporządza wystąpienie pokontrolne, które przekazuje osobie uprawnionej do reprezentowania kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu.

9. Osoba, o której mowa w ust. 8, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego może zgłosić na piśmie zastrzeżenia do ustaleń i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.

10. Minister w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń dokonuje odpowiedniej zmiany wystąpienia pokontrolnego, jeżeli uzna zasadność całości lub części zastrzeżeń, a w razie nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości przekazuje osobie zgłaszającej zastrzeżenia swoje stanowisko wraz z uzasadnieniem.

11. Kierownik kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu jest obowiązany w terminie wskazanym w wystąpieniu pokontrolnym, nie krótszym niż 14 dni, poinformować Ministra na piśmie o sposobie wykonania wniosków i zaleceń pokontrolnych.

Art. 23. Minister właściwy do spraw nauki określi w drodze rozporządzenia:

1) sposób przeprowadzania kontroli merytorycznej i finansowej:

a) realizacji badań naukowych, prac rozwojowych i innych zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę;

b) wydatkowania środków finansowych na naukę zgodnie z przepisami o finansach publicznych;

2) tryb wyznaczania zespołów kontrolujących oraz powoływania ekspertów;

3) sposób dokumentowania kontroli oraz formułowania zaleceń i wniosków pokontrolnych;

- mając na uwadze wiarygodność i sprawność przeprowadzania kontroli.

Art. 24. 1. Obowiązkowemu zewnętrznemu audytowi finansowemu, przeprowadzanemu nie rzadziej niż co 4 lata, podlegają:

1) jednostki naukowe, które otrzymują dotację podmiotową;

2) poszczególne zadania finansowane ze środków na naukę, na realizację których przyznano środki finansowe o wartości wyższej niż 2 mln zł;

3) Centrum Nauki oraz Centrum Rozwoju.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania zewnętrznego audytu finansowego, w tym:

1) sposób dokumentowania wyników zewnętrznego audytu finansowego;

- 2) sposób współpracy z jednostką naukową, w której jest przeprowadzany zewnętrzny audyt finansowy;
- 3) obszary działalności kontrolowanych podmiotów podlegające zewnętrznemu audytowi finansowemu;

– z uwzględnieniem powszechnie uznawanych standardów.

Rozdział 5

Organy opiniodawczo-doradcze

Art. 25. 1. Organami opiniodawczo-doradczymi Ministra są:

- 1) Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych;
- 2) Rada Nauki.

2. Minister określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb wyłaniania kandydatów do organów opiniodawczo-doradczych, o których mowa w ust. 1, kierując się zasadami zapewnienia zrównoważonej reprezentacji różnych dziedzin naukowych oraz różnych rodzajów jednostek naukowych.

Art.26. 1. Członków Komitetu, powołuje minister spośród kandydatów zgłoszonych przez środowisko naukowe. Kandydatem może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego.

2. W skład Komitetu wchodzi 30 członków.
3. Kadencja członka Komitetu trwa 4 lata licząc od dnia powołania.
4. Ta sama osoba może pełnić funkcję członka Komitetu nie dłużej niż przez 2 kolejne kadencje.
5. Członkiem Komitetu może być wyłącznie osoba, która:
  - 1) korzysta z pełni praw publicznych;
  - 2) cieszy się nieposzlakowaną opinią i przestrzega zasady etyki naukowej;
  - 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.
6. Członkostwa w Komitecie nie można łączyć z członkostwem:

- 1) w organach Narodowego Centrum Nauki, o którym mowa w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr. ....);
- 2) w organach Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, o którym mowa w ustawie z dnia ..... o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. ....);
- 3) w Radzie Nauki, o której mowa w art. 25 pkt 2.

7. Członkiem Komitetu nie może być także osoba pełniąca funkcję:

- 1) rektora, prorektora lub kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej szkoły wyższej;
- 2) dyrektora jednostki naukowej Polskiej Akademii Nauk lub instytutu badawczego;
- 3) prezesa lub wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności;
- 4) przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Rady Głównej Jednostek Badawczo-Rozwojowych.

Art.27. 1. Mandat członka Komitetu wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) złożenia rezygnacji;
- 3) zaprzestania spełniania choćby jednego z wymagań określonych w art. 26 ust. 5;
- 4) nieuczestniczenia w pracach Komitetu przez okres dłuższy niż 6 miesięcy;
- 5) objęcia funkcji, o której mowa w art. 26 ust. 7.

2. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Komitetu przed upływem kadencji, w jego miejsce powoływana jest inna osoba w trybie określonym w art. 26.

Art. 28. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- 1) przeprowadzenie kompleksowej oceny jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, na podstawie wyników audytów jednostek naukowych przeprowadzonych przez niezależne zespoły audytorów, o których mowa w art. 29 ust. 6 pkt 7;

- 2) przyznawanie jednostkom naukowym kategorii A, B lub C;
- 3) wskazanie wiodących jednostek naukowych pod względem jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej;
- 4) określenie parametrów oceny i kryteriów przeprowadzenia audytów jednostek naukowych, zależnych od ich wielkości, rodzaju i profilu naukowego;
- 5) opracowanie planu działania dla Zespołów Audytorów przeprowadzających audyty różnych rodzajów jednostek naukowych;
- 6) ustalenie liczby i składu Zespołów Audytorów;
- 7) analiza raportów Zespołów Audytorów;
- 8) prowadzenie i publikowanie wykazu jednostek naukowych lub innych jednostek organizacyjnych prowadzących uznaną działalność naukową oraz przyznanych im kategorii;
- 9) przygotowywanie opinii w sprawach określonych w ustawie z dnia ..... o instytutach badawczych (Dz. U. Nr....., poz. ....) oraz w ustawie z dnia ..... o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr....., poz. ....);
- 10) sporządzanie opinii i ocen w sprawach określonych przez Ministra lub z inicjatywy własnej.

Art. 29. 1. Komitet działa na posiedzeniach plenarnych oraz przez swoje organy.

2. Organami Komitetu są:

- 1) przewodniczący;
- 2) prezydium.

3. W skład prezydium wchodzi:

- 1) przewodniczący Komitetu;
- 2) przewodniczący zespołów, o których mowa w ust. 4.

4. W skład Komitetu wchodzi zespoły dziedzinowe:

- 1) Zespół Dzielnicowy do Spraw Nauk Humanistyczno-Społecznych;
- 2) Zespół Dzielnicowy do Spraw Nauk Ścisłych i Technicznych;
- 3) Zespół Dzielnicowy do Spraw Nauk o Życiu i Nauk o Ziemi.

5. W skład zespołu wchodzi co najmniej 10 członków Komitetu, reprezentujących różne rodzaje jednostek naukowych.

6. Do zadań Zespołów Dziedzinowych należy w szczególności:

- 1) opracowanie szczegółowych parametrów oceny i kryteriów przeprowadzania audytu jednostek naukowych dostosowanych do specyfiki danej dziedziny nauki, odrębnych dla jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych oraz podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni;
- 2) ustalenie niezbędnej liczby oraz propozycji składów osobowych Zespołów Audytorów składających się z ekspertów krajowych i zagranicznych, do przeprowadzenia audytów jednostek naukowych;
- 3) analiza i opracowanie wyników przeprowadzonych przez Zespoły Audytorów audytów jednostek naukowych;
- 4) przygotowanie dla Prezydium propozycji przyznania ocenionym jednostkom naukowym kategorii, o których mowa w art. 2 pkt 7..

7. Do zadań Zespołów Audytorów należy przeprowadzenie, w formie audytów jednostek naukowych, kompleksowej oceny jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w celu oceny poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich efektów w odniesieniu do standardów międzynarodowych oraz w celu oceny znaczenia działalności jednostek naukowych dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej.

Art. 30. 1. Przewodniczącego Komitetu powołuje i odwołuje Minister.

2. Przewodniczący Komitetu zwołuje posiedzenia plenarne Komitetu, przewodniczy jego obradom, reprezentuje Komitet na zewnątrz oraz podpisuje uchwały Komitetu.

3. Przewodniczący zapewnia sprawne funkcjonowanie Komitetu i terminowe wykonywanie zadań.

4. Przewodniczących zespołów, o których mowa w art. 29 ust. 4 wybierają ich członkowie spośród swego grona.

5. Minister na wniosek Przewodniczącego powołuje Zespoły Audytorów złożone z właściwych ekspertów.

Art. 31. 1. Prezydium podejmuje uchwały w sprawach, o których mowa w art. 28, na podstawie opinii przedłożonych przez zespoły, o których mowa w art. 29 ust. 4.

2. Strona niezadowolona z uchwały Prezydium podjętej w sprawach, o których mowa w art. 28 pkt 5, może zwrócić się z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek kieruje się do Komitetu w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia uchwały.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, jest rozpatrywany na wspólnym posiedzeniu właściwego zespołu i prezydium Komitetu w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od dnia otrzymania wniosku.

Art. 32. Minister ustala, w drodze zarządzenia, regulamin działania Komitetu, uwzględniając w szczególności jego strukturę organizacyjną, obowiązki i uprawnienia Komitetu, poszczególnych organów i członków Komitetu, a także sposób organizowania posiedzeń oraz przygotowywania dokumentów i opinii.

Art. 33. 1. Radę Nauki, powołuje Minister spośród kandydatów zgłoszonych przez środowisko naukowe. Kandydatem może być osoba posiadająca tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego.

2. W skład Rady wchodzi 21 członków.

3. Organami Rady są:

- 1) Przewodniczący Rady;
- 2) Komisja do Spraw Rozwoju Nauki;
- 3) Komisja do Spraw Infrastruktury Badawczej.

4. Do członków Rady mają zastosowanie przepisy art. 26 ust.1 i ust. 3 – 7 oraz art. 27 z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Do członków Komisji do Spraw Rozwoju Nauki nie mają zastosowania przepisy art. 26 ust. 7.

6. Minister powołuje i odwołuje:

- 1) Przewodniczącego Rady, pełniącego jednocześnie funkcję przewodniczącego Komisji do Spraw Rozwoju Nauki;
- 2) wiceprzewodniczącego Rady pełniącego jednocześnie funkcję przewodniczącego Komisji do Spraw Infrastruktury Badawczej;

7. Przewodniczący Rady kieruje pracą Rady i reprezentuje ją na zewnątrz.
8. W skład Komisji do Spraw Rozwoju Nauki wchodzi nie więcej niż 11 osób.
9. W skład Komisji do Spraw Infrastruktury Badawczej wchodzi nie więcej niż 10 osób.
10. Minister ustala, w drodze zarządzenia, regulamin działania Rady, uwzględniając w szczególności jej strukturę organizacyjną, obowiązki i uprawnienia Rady, poszczególnych organów Rady i członków Rady, a także sposób organizowania posiedzeń oraz przygotowywania dokumentów i opinii.

Art. 34. 1. Do zadań Komisji do Spraw Rozwoju Nauki należy w szczególności:

- 1) opracowanie Krajowego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych; w zakresie strategicznych obszarów i priorytetowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych;
- 2) opiniowanie strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych opracowanych przez Centrum Rozwoju;
- 3) wsparcie Ministra przy opracowywaniu budżetu nauki, w tym przydział środków finansowych dla Centrum Nauki i Centrum Rozwoju;
- 4) koordynacja działalności i wymiana informacji o zadaniach realizowanych przez Centrum Nauki i Centrum Rozwoju;
- 5) określanie priorytetowych kierunków współpracy międzynarodowej;
- 6) opiniowanie tematyki programów i przedsięwzięć Ministra;
- 7) opiniowanie planów działalności Centrum Nauki i Centrum Rozwoju;
- 8) formułowanie innych zadań w celu zlecenia ich finansowania przez Centrum Nauki i Centrum Rozwoju;
- 9) merytoryczna ocena sprawozdań z działalności Centrum Nauki i Centrum Rozwoju;
- 10) współudział w wypracowaniu standardów ewaluacji rozwoju badań naukowych i prac rozwojowych;

- 11) opiniowanie przedstawionych przez Centrum Nauki i Centrum Rozwoju wyników ewaluacji realizowanych przez nie zadań i formułowanie wniosków dla Ministra;
- 12) opiniowanie i ocena wniosków o przyznanie środków na realizację zadań określonych w art. 9 – 13 ;
- 13) sporządzanie opinii i ocen w sprawach określonych przez Ministra lub z inicjatywy własnej.

2. Do zadań Komisji do Spraw Infrastruktury Badawczej należy w szczególności:

- 1) określenie priorytetów inwestycyjnych: krajowych i zagranicznych, z punktu widzenia rozwoju nauki w ramach średnioterminowego planu i dostępnych środków;
- 2) opiniowanie i ocena wniosków o finansowanie inwestycji, o których mowa w art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 1;
- 3) opiniowanie wniosków o przyznanie dotacji na utrzymanie specjalnego urzędnika badawczego, o której mowa w art. 6 ust.1 pkt 2.
- 4) analiza kosztów utrzymania i efektywności wykorzystania infrastruktury badawczej;
- 5) opracowanie propozycji powiązania infrastruktury polskiej z infrastrukturą europejską;
- 6) sporządzanie opinii i ocen w sprawach określonych przez Ministra lub z inicjatywy własnej.

Art. 35. 1. Minister, z inicjatywy własnej lub na wniosek właściwej komisji Rady, stosownie do potrzeb, powołuje na czas określony zespoły specjalistyczne lub interdyscyplinarne, w skład których wchodzi członkowie komisji Rady oraz właściwi eksperci.

2. Minister powołuje zespół do spraw badań dotyczących obronności i bezpieczeństwa, w skład którego wchodzi osoby, o których mowa w ust. 1, uprawnione do dostępu do informacji niejawnych.

3. Minister, stosownie do potrzeb, powołuje na czas określony zespoły zadaniowe uczestniczące w procesie oceny wniosków współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Mechanizmów Finansowych.

4. Minister określi, w drodze zarządzenia, zadania, skład i tryb pracy zespołów, o których mowa w ust. 1-3, mając na uwadze rodzaj i zakres spraw objętych zadaniami tych zespołów.

Art. 36. Uchwały i opinie organów opiniodawczo-doradczych są zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 37. Obsługę Komitetu i Rady, ich organów i zespołów, o których mowa w art. 30 ust. 5 oraz 35 ust. 1 - 3, zapewnia urząd obsługujący Ministra.

Art. 38. 1. Członkowie organów opiniodawczo-doradczych, o których mowa w art. 25 składają właściwemu Przewodniczącemu, w terminie 1 miesiąca od dnia powołania:

- 1) oświadczenie, w którym zobowiązują się działać bezstronnie w interesie publicznym;
- 2) oświadczenie, że nie będą wykorzystywać i udostępniać osobom trzecim informacji uzyskanych w trakcie realizacji zadań.

2. Członkowie organów opiniodawczo-doradczych są zobowiązani do nieuczestniczenia w pracach w zakresie stwarzającym jakąkolwiek możliwość wystąpienia konfliktu interesów zagrażającego ich bezstronności.

3. Członkowie Komitetu i Rady nie wnoszący należytego wkładu w prace organów, o których mowa w art. 25 lub którzy naruszają warunki określone w ust. 1 lub 2 mogą być odwołani przez Ministra przed upływem kadencji.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 39. Do czasu wydania aktów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 z późn. zm.), nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 40. 1. Projekty, na które zostały przyznane środki finansowe przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, są finansowane i rozliczane na zasadach dotychczasowych, z wyłączeniem spraw przekazanych do Centrum Nauki i Centrum Rozwoju.

Art. 41 Do postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 42. 1. Rada Nauki powołana w trybie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 z późn zm.) wykonuje swoje zadania na podstawie dotychczasowych przepisów do dnia powołania przez Ministra członków Komitetu Akredytacyjnego Jednostek Naukowych oraz Rady Narodowego Centrum Nauki.

2. Członkowie Rady Nauki powołanej w trybie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 z późn zm.), powołani przez Ministra na członków Komitetu Akredytacyjnego Jednostek Naukowych oraz Rady Narodowego Centrum Nauki, tracą członkostwo w Radzie.

3. Przewodniczący Rady Nauki powołanej w trybie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 z późn zm.), w porozumieniu z Ministrem, ustali skład nowej Rady Nauki pierwszej kadencji w nieprzekraczalnym terminie 2 miesięcy od dnia powołania organów, o których mowa w ust. 2.

4. Członków pierwszej kadencji Komitetu i Rady Minister powołuje na dwuletnią kadencję.

5. Spośród członków Komitetu i Rady, Minister powołuje odpowiednio przewodniczącego Komitetu i Przewodniczącego Rady.

6. Przewodniczący Komitetu przed upływem kadencji wskaże Ministrowi ..... członków Komitetu, których kadencja może zostać przedłużona do 4 lat.

7. Przewodniczący Rady przed upływem kadencji wskaże Ministrowi ..... członków Rady, których kadencja może zostać przedłużona do 4 lat.

8. Z dniem powołania przez Ministra członków Rady rozwiązaniu ulega Rada Nauki powołana na mocy ustawy wymienionej w ust. 1.

Art. 43. Traci moc ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238 poz. 2390 z późn zm.).

Art. 44. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

CEL REFORMY

Zwiększenie konkurencyjności nauki polskiej w stosunku do nauki europejskiej i światowej poprzez stworzenie struktur organizacyjnych i procedur, które pozwolą na:

- podwyższenie jakości nauki polskiej,
- zwiększenie powiązań między sektorem nauki i sektorem gospodarki, poprzez wdrożenie mechanizmów mających na celu wzrost poziomu zastosowań wyników badań naukowych i prac rozwojowych w praktyce gospodarczej,
- dostosowanie standardów nauki polskiej do standardów międzynarodowych oraz zharmonizowanie procedur finansowania nauki z procedurami wiodących światowych instytucji finansujących badania,
- zwiększenie udziału młodych naukowców w korzystaniu z funduszy przeznaczonych na naukę,
- stworzenie warunków do stosowania zasad dobrej praktyki naukowej oraz rzetelności naukowej.

DIAGNOZA STANU NAUKI W POLSCE

WSTĘP

Wśród wielu celów, dla których państwa wspierają badania naukowe i prace rozwojowe, za najważniejsze uznawane są dziś cele gospodarcze i społeczne. Rozwój społeczny i gospodarczy jest bowiem ściśle uzależniony od wprowadzania innowacji, zarówno o charakterze technologicznym jak i organizacyjnym i marketingowym.

Obecny system nauki w Polsce, który ukształtował się na początku lat 90., charakteryzuje się **dużym rozdrobnieniem** (organizacyjnym i tematycznym), **podziałami sektorowymi** (jednostki badawczo-rozwojowe, Instytuty Polskiej Akademii Nauk i szkoły wyższe) oraz **przewagą badań poznawczych nad badaniami przemysłowymi**. System ten cechuje również **archaiczny model zarządzania środkami finansowymi** (Ministerstwo jest *de facto* jedną wielką agencją płatniczą).

Udział polskich prac w puli cytowań prac naukowych (ok. 0,5%), stosowaniu norm systemu zarządzania jakością oraz zgłaszaniu przez rezydentów wniosków patentowych (po 0,3%) jest bardzo niski. **Jeszcze niższy jest udział polskich autorów w grupie najwyżej cytowanych publikacji (dwóch na cztery tysiące), oraz udział w światowej puli tzw. patentów triady – ok. 0,02% (w 2005 r.)**.

Bardzo niepokojący jest niski stopień korzystania z funduszy unijnych przeznaczanych na obszar B+R (badania i rozwój) w procedurze konkursowej.

Polskie grupy badawcze zdobywają w UE najmniej pieniędzy w przeliczeniu na poziom PKB. Dla przykładu w 6 Programie Ramowym (lata 2002 – 2006) badacze z Polski „odzyskali” najmniejszą część funduszy, którymi proporcjonalnie do PKB poszczególne kraje Unii zasiliły ten program. **Z naszego proporcjonalnego wkładu odzyskaliśmy jedynie 53,6%**. Dla porównania, w przypadku Czech było to 75%, Węgier 96%, a Słowenii 155%.

W obszarze badań poznawczych, w pierwszej edycji konkursów Europejskiej Rady Badań dla młodych naukowców, **na ponad 200 wniosków z Polski, żaden nie otrzymał dofinansowania** w przeciwieństwie do wniosków z Węgier, Czech czy Bułgarii. Dane te są szczególnie niepokojące, jeżeli weźmiemy pod uwagę przewidywany wzrost budżetów unijnych programów związanych z konkurencyjnością gospodarki kosztem funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej 2014-20.

Wyzwania związane z członkostwem Polski w Unii Europejskiej (UE), w tym wykorzystaniem funduszy strukturalnych, oraz zmianą hierarchii celów w ramach poszczególnych funkcji nauki powodują konieczność przeprowadzenia szeregu zmian w systemie nauki. Umożliwi to również dużo bardziej efektywne wykorzystanie zwiększonych środków finansowych.

PODAŻ WIEDZY NAUKOWEJ

Instytucje

Stan oraz struktura nauki i technologii, a więc i potencjał B+R w Polsce w dużej mierze są efektem **wieloletnich zaniedbań** rozwoju sektora B+R, na które bardzo poważny wpływ ma historyczne umocowanie nauki, badań i rozwoju.

W Polsce badania naukowe i prace rozwojowe prowadzą przede wszystkim uczelnie, placówki naukowe PAN, jednostki badawczo-rozwojowe oraz przedsiębiorstwa. Wśród prawie 1100 jednostek prowadzących działalność B+R w 2006 r., liczba szkół wyższych wyniosła 147, jednostek badawczo-rozwojowych 190, zaś placówek naukowych PAN 78. W dalszym ciągu bardzo niska jest liczba uczelni niepublicznych prowadzących działalność B+R. W 2006 r. wśród 590 jednostek naukowych znajdujących się w szkołach wyższych (tj. wydziałów lub instytutów wnioskujących o dofinansowanie w zakresie działalności statutowej) tylko 22 znajdowały się w uczelniach niepublicznych. Z roku na rok, w wyniku procesu konsolidacji, komercjalizacji i likwidacji jednostek konsekwentnie realizowanego przez ministrów nadzorujących te jednostki, zwłaszcza ministra właściwego ds. gospodarki, spada liczba jednostek działających na podstawie ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych: z 228 w 1999 r. do 190 w 2006 r. W ciągu ostatnich 10 lat wzrosła liczba przedsiębiorstw podejmujących działalność B+R - z 196 (1995) do 573 (2006).

Zakres działania przedsiębiorstw w obszarze B+R jest jednak niewielki, zarówno pod względem wysokości wydatków na B+R (19,5% GERD, *Gross domestic Expenditure on Research and Development*), jak i zatrudnionego personelu (8% ogółu badaczy).

Wydatki na badania i rozwój

Finansowanie nauki w ostatnich latach w Polsce wykazuje tendencję wzrostową, jednak w przeliczeniu na odsetek PKB, jest daleko poniżej średniej dla krajów UE.

Od wielu lat GERD w Polsce oscyluje wokół 0,56% PKB, jest wyższy od odsetka dla Słowacji, Grecji, Meksyku, Łotwy, Bułgarii Cypru i Rumunii, lecz niższy od pozostałych państw OECD i UE (średnia UE-27: 1,74% PKB). Udział wydatków budżetowych państwa przeznaczonych na B+R w ostatnich latach wynosi 0,32% PKB, co stanowi blisko 1,5% budżetu. Odsetek budżetu jest zbliżony do średniej europejskiej (1,56% w 2005r.). Duża różnica w całkowitym finansowaniu nauki w % PKB w Polsce względem krajów Unii wynika z relatywnie małego budżetu w stosunku do PKB dla Polski w porównaniu z krajami Unii oraz znacznie większego udziału środków pozabudżetowych w finansowaniu nauki w krajach Unii.

Struktura finansowania badań w Polsce (nastawiona na budżetowe finansowanie badań podstawowych) wymaga zmiany jakościowej tak, by zwiększony został udział sektora gospodarczego w finansowaniu badań stosowanych, prac rozwojowych i wdrożeniowych. W strukturze nakładów na B+R w Polsce **udział biznesu** (czyli zarówno środki przedsiębiorstw, jak i środki własne instytucji publicznego sektora nauki) **w GERD wynosi bowiem jedynie 33,1%** (oznacza to 0,18% PKB) **i jest jednym z najniższych wśród państw UE-27**, dla której wskaźnik ten wynosi 54,1%. W rankingu 1000 europejskich firm inwestujących najwięcej w B+R, Polska reprezentowana była tylko przez 2 firmy – pozycja 521 i 534 (2007 *EU Industrial R&D Investment Scoreboard*).

Przeprowadzona niedawno ocena dorobku jednostek naukowych w ciągu minionych czterech lat wykazała, że dorobek ten obejmuje głównie publikacje oraz uzyskiwanie stopni i tytułów naukowych. Stanowi to odpowiednio 87% dorobku szkół wyższych, 90% placówek PAN i ok. 55% jednostek badawczo-rozwojowych. **Tylko ok. 14% całkowitego dorobku naukowego wszystkich ocenianych jednostek naukowych dotyczy efektów bezpośrednio przydatnych dla praktyki gospodarczej.**

Również wskaźnik GERD *per capita* w Polsce należy do najniższych wśród państw Unii (84 \$ PPP, w porównaniu ze średnią Unii 472 \$ PPP).

Podział środków na B+R pomiędzy różne typy jednostek naukowych w Polsce wskazuje, iż jednostki badawczo-rozwojowe (JBR) mają 33,3% udział w GERD, uczelnie - 31%, przedsiębiorstwa - 19,9%, placówki PAN - 13,4%, natomiast inne - 2,4%.

Zarówno pod względem źródeł finansowania B+R, jak i struktury wykonawców B+R, Polska odbiega od średniej UE-27. W UE-27 udział biznesu w wykonaniu B+R jest o 8,5 punktów % większy niż w finansowaniu, podczas gdy w Polsce udział biznesu w finansowaniu przewyższa o 1,6 punktów % udział w wykonaniu B+R. **Oznacza to ujemną dźwignię finansową dla działalności B+R w sektorze przedsiębiorstw w Polsce.**

Polska ma również najwyższy w Unii Europejskiej wskaźnik badań nieorientowanych na wskazany cel socjoekonomiczny co sprawia, że stopień rozproszenia badań jest jednym z najwyższych w Europie. Niski poziom finansowania badań stosowanych przez gospodarkę sprawia, że badania podstawowe są pozbawione impulsów płynących ze sfery praktyki – rynku i usług publicznych, co jest charakterystyczne dla krajów słabo rozwiniętych gospodarczo.

Obszar badań stosowanych stopniowo kurczy się na rzecz badań podstawowych (finansowanych niemal całkowicie przez rząd). Taka struktura izoluje badania podstawowe i pozbawia je impulsów płynących ze strony sfery praktyki - rynku i usług publicznych.

Środki publiczne na B+R w zdecydowanej większości wydatkowane są za pomocą dotacji podmiotowej - w 2005r. prawie 3/4 budżetu nauki przeznaczono na finansowanie statutowe i infrastrukturalne. Oznacza to, że **tylko nieco więcej niż 1/4 pieniędzy budżetowych na naukę wydatkowano w sposób konkursowy.**

W Polsce, inaczej niż w większości krajów rozwiniętych gospodarczo, zdecydowaną większość decyzji finansowych w zakresie rozdziału środków na naukę podejmuje minister właściwy do spraw nauki. Oznacza to **centralizację uprawnień decyzyjnych**. Zmianę tego stanu rzeczy stanowić będzie przekazanie uprawnień w tym zakresie Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowemu Centrum Nauki.

Personel badawczy

Polscy badacze stanowią około 4,8% ogółu badaczy Unii Europejskiej (2005). W Polsce na 1000 osób aktywnych zawodowo przypada mniej niż 5 badaczy (wskaźnik 4,5); w UE-27 – 6. Różnice te nie są tak wielkie jak różnice w wielkości finansowania; w krajach Unii wydaje się na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca 5,6-krotnie więcej, zaś w przeliczeniu na 1 badacza (w USD wg parytetu siły nabywczej) – ponad 100-krotnie więcej niż w Polsce.

Jednym ze źródeł różnic jest fakt, że większość badaczy w UE pracuje w sektorze prywatnym, w którym wykonuje prace rozwojowe, znacznie bardziej kosztowne od badań stosowanych oraz w szczególności od badań podstawowych.

W Polsce liczba badaczy zatrudnionych w przedsiębiorstwach jest o wiele mniejsza niż w innych krajach UE. W krajach Unii Europejskiej niemal połowa badaczy jest zatrudnionych w sektorze publicznym, a połowa w prywatnym; w Polsce aż 92% w sektorze publicznym i zaledwie 8% w sektorze prywatnym.

Do tego dodać należy nieefektywny system uzyskiwania stanowisk naukowych, niski poziom mobilności instytucjonalnej oraz małą obecność przedstawicieli średniego pokolenia („luka pokoleniowa”) w zarządzaniu nauką i programami badawczymi.

Administracja i zarządzanie

Aktualną sytuację charakteryzuje trwanie zamkniętego, biurokratycznego systemu, w którym występują grupy interesów zainteresowane przede wszystkim wzrostem finansowania oraz utrzymaniem obecnych struktur, a nie reformującymi zmianami proceduralnymi i strukturalnymi.

Rozdrobnienie jednostek naukowych przekłada się na mniejszą skalę ich działalności oraz utrudnia koncentrację kapitału naukowego w poszczególnych obszarach badawczych. Przeszły model awansu i kariery oraz niedostateczne wsparcie administracyjne ze strony jednostek badawczych w realizacji projektów skutecznie pogłębiają proces zewnętrznego i wewnętrznego „drenażu mózgów” w tym emigracji wielu najlepszych naukowców do zagranicznych ośrodków naukowych.

Brak jest interdyscyplinarnego podejścia, umiejętności w zakresie marketingu badań oraz menedżerskich wśród dużej części kadry kierowniczej jednostek naukowych.

Ewidentna jest słabość dyscyplinujących funkcji systemu nauki pełnionych przez rynek (kontrakty, partnerstwo publiczno-prywatne), środowisko naukowe (mechanizmy kontroli środowiskowych standardów, ewaluacji osób i organizacji), rząd (zasady nowoczesnej administracji publicznej) oraz społeczeństwo obywatelskie (zainteresowanie opinii publicznej sprawami rozwoju nauki).

Bardzo ważnym problemem polskiej nauki, jest również jej niewielkie otwarcie na współpracę międzynarodową, w tym niekiedy kwestia braku umiejętności posługiwania się językiem obcym, w szczególności angielskim. Jest to warunek niezbędny, przede wszystkim dla dynamicznie rozwijających się dziedzin nauki.

Struktura Regionalna

Regionalną strukturę B+R cechuje dominacja województw: mazowieckiego (przede wszystkim Warszawy) – pod względem nakładów na B+R (41,8%), liczby badaczy (31,18%), a następnie małopolskiego i pomorskiego – pod względem liczby badaczy na 1000 osób aktywnych zawodowo (odpowiednio 7,4% oraz po 4,8%), mazowieckiego i małopolskiego – pod względem wskaźnika relacji GERD/PKB odpowiednio 1,1% oraz 1,02%).

Pod względem sumarycznego wskaźnika innowacyjności województwo mazowieckie plasuje się na 65 miejscu na liście 203 regionów Europy. W polityce budowy regionów wiedzy ważne jest więc zwiększenie potencjału naukowo-badawczego w pozostałych regionach. Duże znaczenie odegrać w tym mogą fundusze strukturalne UE kreujące specyficzne dla społeczno-gospodarczego potencjału lokalnego parki technologiczne i klastry innowacyjności.

Produkty nauki: publikacje i patenty

Z punktu widzenia profilu badań podkreślić należy niedostateczne zainteresowanie środowisk naukowych prowadzeniem badań stosowanych i prac rozwojowych. To również wpływa na słabą pozycję Polski w międzynarodowych rankingach konkurencyjności gospodarki. W roku 2007 Polska zajmowała tam miejsca 51 (Global Competitiveness Index), 56 (Business Competitiveness Index), 52 (IMD) i 68 (World Bank), a Czechy i Słowacja odpowiednio 33 i 41, 32 i 42, 28 i 30, 61 i 31.

Udział Polski w światowej produkcji naukowej mierzonej liczbą publikacji rejestrowanych przez indeksy cytowań oscyluje od lat na poziomie ok. 1%. Liczba publikacji na 1 mln ludności jest bliska 200, wyższa od wskaźnika dla Rosji, Turcji, Republiki Płd. Afryki i Meksyku, ale niższa od Portugalii, Korei, Czech i Grecji.

Liczba polskich wynalazków zgłaszanych do Europejskiego Urzędu Patentowego na 1 mln mieszkańców wynosi 4 i jest niższa od wszystkich krajów UE z wyjątkiem Rumunii. W 2006 roku polscy wynalazcy uzyskali w EUP 22 patenty - słoweńscy 32, czescy 38, węgierscy 49, a hiszpańscy 464.

Udział wynalazków w tzw. patentach triady wynosi od lat 0,02; jest wyższy od udziału mniejszych od Polski krajów, takich jak Słowacja, Islandia i Portugalia, lecz niższy od udziału wszystkich pozostałych krajów OECD, także Turcji, Meksyku i Grecji. Podobnie niskie wskaźniki charakteryzują przodujące branże, takie jak ICT (technologie informacyjne i komunikacyjne) i biotechnologia. Liczba wynalazków zgłaszanych do Urzędu Patentowego RP utrzymuje się na podobnym poziomie z pewną tendencją spadku (2 157 w 2006 r.). Gwałtownie maleje liczba wzorów użytkowych (2 119 w 1995 r., 625 w 2006 r.), a rośnie – znaków towarowych.

Udział Polski w światowym eksporcie high-tech (0,15%) jest ponad 3 razy mniejszy niż czeski (0,49%) i ponad 4 razy mniejszy niż węgierski (0,66%). Z kolei, udział eksportu high-tech w całym eksporcie państwa –kształtuje się następująco: Węgry – 22%, średnia UE – 18%, Czechy – 14%, Polska – 3% (źródło: Joint Research Centre, Ispra, DG Research).

Specjalizacja naukowa, techniczna i branżowa

W rozwoju dyscyplin naukowych (mierzonych przez udział w światowej puli publikacji i cytowań) specjalnością Polski są nauki ścisłe, w szczególności fizyka, chemia, matematyka, astrofizyka, a w mniejszym stopniu także nauki inżynieryjne. Niższy (lub niski) jest udział nauk biologicznych, medycznych i rolniczych; nauki społeczne i humanistyczne, choć ich udział i poziom cytowań wzrastają, pozostają domeną nauki krajowej. W strukturze dyscyplinowej mierzonej proporcjami pomiędzy artykułami naukowymi, Polska ma najniższy odsetek publikacji nauk biologicznych wśród państw OECD (nauki biologiczne; fizyczne;

inżynieryjne i matematyka; nauki społeczne: Polska – 30,3%; 56,3%; 9,1%; 4,3%; średnia OECD – 51,8%; 28,2%; 10,7%; 9,3%).

W badaniach technologicznych (ocenianych na podstawie patentów EPO) Polska specjalizuje się w takich sektorach, jak sprzęt transportowy, metale podstawowe, farmaceutyki, produkty chemiczne, żywność, wyroby z drewna, gumy i plastiku.

W strukturze eksportu wyrobów wysokiej techniki dominującą rolę odgrywa elektronika i telekomunikacja (43,5%), aparatura naukowa (12,1%), sprzęt lotniczy (10,6%), a także komputery i maszyny biurowe (8,7%) oraz chemikalia (7,2%). W ciągu ostatnich 12 lat podwoił się udział elektroniki i telekomunikacji, a spadł udział środków farmaceutycznych (z 17,3% do 4%) oraz uzbrojenia (z 14,9% do 4,5%).

Inwestycje kapitału ryzyka są skoncentrowane głównie w obszarze budownictwa oraz w dziedzinie zdrowia i medycyny.

DYFUZJA I POPYT NA WIEDZĘ NAUKOWĄ

Obecną sytuację charakteryzuje **brak współpracy** na wielu płaszczyznach: między pionierami nauki (uniwersytety, instytuty PAN, jednostki badawczo-rozwojowe), publicznym systemem nauki a biznesem, polskimi a zagranicznymi jednostkami badawczymi. Jest to jedna z przyczyn braku popytu na produkty zaawansowanych technologii. Dodatkowo, niski popyt na wyniki prac naukowych powodowany jest słabością proinnowacyjnych postaw wśród przedsiębiorców, niską zdolnością do akumulacji, trudnościami w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania (szczególnie dla innowacyjnych MSP), koncentracją na działalności bieżącej, wysokimi kosztami transakcyjnymi w gospodarce.

Udział środków z zagranicy w wydatkach na B+R wynosi 7%. Ok. 80% to fundusze unijne. Udział inwestycji koncernów zagranicznych w B+R wśród ogółu wydatków na B+R sektora biznesu w ostatnich latach rósł; w 2005 r. przekroczył 30%.

EFEKTYWNOŚĆ POLITYKI I ZARZĄDZANIA BADANIAMI NAUKOWYMI

W rankingu efektywności administracji rządowych UE Polska zajmuje ostatnie miejsce. Jednym z powodów tego stanu jest fakt, że Polska jest jednym z krajów unijnych o najniższej liczbie urzędników administracji publicznej na 1 mln mieszkańców.

Wskaźnik kosztów operacyjnych w alokacji środków budżetowych na badania naukowe ponoszonych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest kilkakrotnie niższy od wskaźnika dla podobnych agencji w krajach rozwiniętych. Powodem tego stanu nie jest wyższa efektywność działania, tylko niskie nakłady na administrację. Brak środków powoduje m.in., że narzędzia z zakresu tzw. *policy intelligence* – pozwalające na uzyskanie dobrego rozeznania w przedmiocie decyzji (przede wszystkim ewaluacje) – są stosowane w bardzo niewielkim stopniu. W polityce innowacyjnej (traktowanej łącznie jako polityka naukowa, naukowo-techniczna i innowacyjna) badanie UE *Trendchart* podkreśla słabość:

- wkładu merytorycznego w procesie decyzyjnym,
- kultury ewaluacji
- mechanizmów koordynacji,
- mechanizmów „uczenia się polityki” (*policy learning*).

UZASADNIENIE

do projektu ustawy o zasadach finansowania nauki

Celem nowej ustawy jest wprowadzenie rozwiązań wnoszących do zasad finansowania nauki w Polsce nową i oczekiwaną jakość pozwalającą na efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych przeznaczanych w budżecie państwa na naukę, a także na tworzenie sprzyjającego klimatu dla inwestowania gospodarki w badania i rozwój. Powołanie nowego organu opiniodawczo - doradczego jakim będzie Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych ma na celu doprowadzenie do sytuacji, aby z budżetu państwa były finansowane tylko badania naukowe najwyższej jakości, także według standardów międzynarodowych.

Celem wprowadzanych uregulowań jest także zapewnienie dekoncentracji kompetencji do podejmowania decyzji o finansowaniu badań naukowych i prac rozwojowych z właściwości ministra właściwego do spraw nauki na Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, jednostki te będą mogły skuteczniej realizować politykę projakościową dzięki wprowadzonym nowym mechanizmom i procedurom.

Ustawa wprowadza nie tylko przejrzyste reguły finansowania nauki, ale też zasadniczo zmienia dotychczasowe zasady finansowania działalności statutowej jednostek naukowych i finansowania inwestycji w aparaturę badawczą. Przyjęte rozwiązania mają także zapewnić wysoki poziom rzetelności naukowej oraz szerszego dostępu do projektów badawczych dla młodych naukowców.

Zaproponowane regulacje pozostawiają Ministrowi kompetencje do kształtowania polityki naukowej rządu oraz podejmowania strategicznych decyzji o wieloletniej perspektywie. W zakresie kompetencji Ministra pozostają przede wszystkim sprawy związane z finansowaniem działalności statutowej jednostek naukowych, inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej i inwestycji budowlanych. Dodatkowo Minister odpowiada za realizację współpracy międzynarodowej w sferze nauki oraz finansowanie specjalnych programów i przedsięwzięć na rzecz rozwoju nauki. Finansowanie projektów obejmujących badania naukowe o charakterze podstawowym zostało przekazane do kompetencji Narodowego Centrum Nauki, natomiast finansowanie badań stosowanych i prac wdrożeniowych, a także strategicznych dla kraju programów badań zostało przekazane Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju. Rozwiązania takie są zgodne z powszechną w

krajach Unii Europejskiej tendencją do ograniczania kompetencji administracji rządowej na rzecz niezależnych instytucji.

Zmiany w organach opiniodawczo – doradczych Ministra.

Do zmienionych zadań ministra została dostosowana nowa struktura organów opiniodawczo-doradczych ministra. Przewidziano dwa organy opiniodawczo – doradcze o jasno wyodrębnionych kompetencjach:

- Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych,
- Radę Nauki.

Wprowadzono zasadę rotacji składu tych organów oraz przepisy zapewniające rzetelność i bezstronność osób wykonujących opinie, ekspertyzy i recenzje. Naruszenie którejkolwiek z powyższych zasad stanowi przesłankę do odwołania danej osoby przed upływem kadencji. Ponadto Minister odwołuje członka organu opiniodawczo-doradczego nie wnoszącego należytego wkładu w prace organów. W sytuacjach szczególnej wagi, trudnych do rozstrzygnięcia, Minister może powołać ekspertów indywidualnych jak i instytucjonalnych, w tym międzynarodowych, w celu sporządzenia rzetelnej, niezależnej, merytorycznej ekspertyzy.

Do zadań Komitetu Akredytacyjnego Jednostek Naukowych należą wszystkie sprawy związane z kompleksową oceną jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej. Ocena ta dokonywana jest w drodze audytów jednostek naukowych, przeprowadzanych przez złożone z ekspertów Zespoły Auditorów. W wyniku oceny przeprowadzonej przez Komitet, jednostki naukowe będą klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: A – poziom wiodący w skali kraju, B – poziom akceptowalny z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, C – poziom niezadowalający.

Do zadań Rady Nauki należą sprawy związane z opracowaniem obszarów badawczych dla Krajowego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych oraz określeniem priorytetowych kierunków współpracy międzynarodowej i priorytetów inwestycyjnych.

Najistotniejsze zmiany w zakresie zasad finansowania nauki.

Jednostki naukowe, które w wyniku oceny przeprowadzonej przez Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych uzyskają kategorię C nie będą otrzymywać dotacji na działalność statutową. Celem takich rozwiązań jest zwiększenie efektywności finansowania

działalności badawczej i wymuszanie zmian organizacyjnych w sektorze nauki, które dotychczas zachodziły w zbyt wolnym stopniu. Zwiększone w ten sposób będą środki finansowe na finansowanie projektów badawczych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i Narodowe Centrum Nauki. Finansowanie działalności statutowej jednostek naukowych będzie obejmować: dotację bazową oraz dotację na utrzymanie specjalnego urzędnika badawczego w jednostce naukowej. Wysokość dotacji bazowej zależeć będzie od kategorii jednostki przyznanej przez Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych, a jej wysokość określana na podstawie algorytmu.

Bezpośrednio ze środków finansowych na naukę będą finansowane przez Ministra inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej. Również przy tego typu decyzjach będzie brana pod uwagę kategoria jednostki przyznana przez Komitet Akredytacyjny Jednostek Naukowych oraz dotychczasowy rozwój naukowo – badawczy danej jednostki dający gwarancję należytego wykorzystania infrastruktury z zapewnieniem dostępu do niej naukowców zatrudnionych w innych jednostkach oceniających. Koszty zakupu aparatury naukowo-badawczej będą wliczane do kosztów realizacji konkretnych zadań badawczych.

Minister będzie mógł ustanawiać i ogłaszać programy i przedsięwzięcia dotyczące zadań szczególnie istotnych dla realizacji polityki naukowej i naukowo-technicznej państwa np. programy mobilności dla naukowców lub prowadzenia badań doktorskich za granicą. Tryb ustanawiania programów ministra pozwoli na elastyczniejsze i szybsze reagowanie ministra na pojawiające się potrzeby społeczno - gospodarcze. Minister będzie mógł ustanowić specjalny program finansowania wiodących jednostek naukowych, wyłonionych przez Komitet. Jednocześnie Minister będzie mógł zlecać organizowanie i finansowanie ustanowionego programu lub przedsięwzięcia podmiotowi działającemu na rzecz rozwoju nauki, wybranemu w drodze otwartego konkursu.

Jednostki naukowe wnioskujące o przyznanie środków finansowych na naukę będą zobowiązane do opracowania i stosowania wewnętrznych regulaminów korzystania z wyników pracy intelektualnej, w celu zapewnienia ochrony interesów twórców dóbr intelektualnych oraz regulaminów przestrzegania zasad etyki i dobrej praktyki naukowej.

Przewiduje się, że zaproponowane w ustawie rozwiązania pozwolą na efektywniejsze wydatkowanie środków publicznych przeznaczonych na naukę.

Przedmiot projektowanej regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej oraz z systemem obowiązującym w większości krajów członkowskich.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Projektowana ustawa dotyczy wszystkich podmiotów instytucjonalnych sfery nauki, w tym jednostek naukowych oraz osób prowadzących badania naukowe.

2. Zakres konsultacji społecznych.

W trakcie prac nad ustawą przeprowadzone zostaną konsultacje z przedstawicielami środowiska, na które przede wszystkim będą miały wpływ projektowane rozwiązania m. in.: Rada Nauki, Polska Akademia Nauk, Polska Akademia Umiejętności, Rada Główna Szkolnictwa Wyższego, Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ "Solidarność", Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Federacja Związków Nauczycielstwa Polskiego Szkół Wyższych i Nauki, Związek Zawodowy Pracowników Polskiej Akademii Nauk, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich.

Projekt zostanie również opublikowany na stronach internetowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Środowisko naukowe zostanie poinformowane o publikacji drogą korespondencyjną. Uwagi do projektu będą składane przez wszystkie zainteresowane podmioty drogą elektroniczną.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana ustawa nie będzie miała większego wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Ustawodawca przewiduje, iż koszty wprowadzenia w życie ustawy będą niewielkie, jednakże projektowane zmiany zdecydowanie zwiększą stopień efektywności i racjonalności wydatkowanych środków finansowych z budżetu państwa na naukę jak również stopniowe zwiększanie finansowania nauki w Polsce, co przyczyni się do zbliżenia do celów nakreślonych w

Strategii Lizbońskiej, a mianowicie wskaźnika 2% PKB na naukę i szkolnictwo wyższe w perspektywie do 2013 r.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Regulacje zaproponowane w projekcie ustawy nie będą miały większego wpływu na rynek pracy aczkolwiek zmiany zasad finansowania jednostek naukowych wymuszają szybsze przekształcenia strukturalne najsłabszych jednostek naukowych.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana ustawa będzie miała wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, co w perspektywie długofalowej przyczyni się do wzrostu potencjału naukowego jednostek naukowych. Zaproponowane regulacje będą miały w przyszłości duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego, przede wszystkim poprzez zwiększenie roli produktu naukowego. Rozwiązania w zakresie ochrony własności intelektualnej, a co za tym idzie – wzmocnienia roli patentów oraz wprowadzenia skutecznych modeli zarządzania procesami, których celem jest wdrożenie i wprowadzenie produktu na rynek, przyczyni się do zainicjowania wymiany pomiędzy sektorami nauki i gospodarki. W efekcie, przy zastosowaniu nowoczesnych standardów i trendów w nauce, regulacje wpłyną na podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw.

Zaproponowane regulacje zabezpieczają przeprowadzanie przez przedsiębiorstwa i jednostki naukowe inwestycji wysokiego ryzyka, szczególnie przy zakupie dużej infrastruktury badawczej, tudzież specjalnej aparatury badawczej, co ma na celu podniesienie jakości produktu naukowego. Projektowana ustawa da możliwość inwestycji w nowe technologie (high – tech.), co w założeniu ma wprowadzić przedsiębiorstwa i jednostki naukowe na nowy, międzynarodowy, a co za tym idzie bardzo konkurencyjny rynek. Sukcesy odnoszone przy wykorzystaniu inwestycji w nowe technologie bezpośrednio przyczynią się do wzrostu gospodarczego kraju i podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

Prawidłowe inwestowanie w badania o charakterze podstawowym wpłynie na poprawę sytuacji ekonomicznej wysokiej klasy naukowców oraz na procesy tworzenia w Polsce centrów badań, których wyniki wzmocnią pozycję i rolę polskiej nauki w Europie i na świecie, co przyczyni się bezpośrednio do zmniejszenia emigracji polskich uczonych.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana ustawa, dzięki zastosowaniu przejrzystych zasad finansowania badań najwyższej jakości w połączeniu z racjonalną polityką inwestowania w infrastrukturę badawczą doprowadzi bardziej efektywnego inwestowania w badania prowadzone w parkach technologicznych oraz klastrach, co przyczyni się do wzmocnienia potencjału gospodarczo – technologicznego regionów wiedzy. Wzmocni to pozycję regionów i ich konkurencyjność, stanowić też będzie element polityki zrównoważonego rozwoju realizowanego przez Państwo.

7. Wpływ regulacji na zdrowie ludzi.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na zdrowie ludzi. W sposób pośredni, poprzez podniesienie poziomu naukowego badań z zakresu medycyny, w dalszej perspektywie wpłynie dodatnio na poprawienie poziomu opieki medycznej w Polsce.

8. Wpływ regulacji na stan/ochronę środowiska naturalnego.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na stan i ochronę środowiska naturalnego. Przyczyni się natomiast w sposób pośredni do podniesienia poziomu ochrony środowiska przy wykorzystaniu rozwiązań naukowych.